



مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

الموجز فی اصول الفقه

مفاهیم

جلسه ۲۰

استاد وافی

الأمر الأول: تعريف المفهوم و المنطوق

المنطوق: آنچه که لفظ بر آن دلالت می کند در محل نطق
المفهوم: آنچه که لفظ بر آن دلالت می کند در غیر محل نطق
مثال: اذا جائك زيد فأكرمه
منطوق: وجوب اكرام عند المجيب
مفهوم: عدم وجوب اكرام عند عدم المجيب

الأمر الثاني: تقسيم المدلول المنطوقى الى صريح وغير صريح

دلالت منطوقى:

صريح:

الف - مدلول مطابقى

ب - مدلول تضمنى

غير صريح: مدلول التزامى

مدلول التزامى:

۱- المدلول عليه بدلالة الإقتضاء: آنچه که صدق یا صحت کلام، شرعا یا عقلا بر آن متوقف است



مرکز مجربان امام صادق (عليه السلام)

مثال: واسأل القرية التي كُنّا فيه: که باید اهل در تقدیر گرفته شود وگرنه معنا عقلا صحیح نیست.

۲- المدلول عليه بدلالة التنبيه: آنچه که صدق یا صحت کلام، شرعا یا عقلا بر آن متوقف نیست،

اما مقترب است به علتی که اگر نباشد، دو جمله بدون رابط می شوند و مدلول همان علیت آن است. ImamSadiq.tv

مثال: شخصی به امام (علیه السلام) فرمود: ماهی دریا را فروختم، امام (علیه السلام) پاسخ داد: بطل البيع

علت بطلان: عدم قدرت بایع بر تسلیم مبیع

۳- المدلول عليه بدلالة الاشارة: آنچه لازم کلام است، گرچه متکلم قصد بیان آن را نداشته

مثال: عدالت خوب است (لازمه کلام: ظلم قبیح است)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

الأمر الثالث: النزاع فی باب المفاهیم صغوی

محل نزاع در باب مفهوم شرط:

الف - آیا مفهوم شرط حجت است یا خیر؟

این مورد محل نزاع نیست زیرا اگر ثابت کردیم که شرط مفهوم دارد، قطعاً حجت خواهد بود و نزاع بی مورد است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ب - آیا اساساً شرط مفهوم دارد یا خیر؟

این مورد محل نزاع است



مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الأمر الرابع: تقسيم المفهوم الى مخالف و موافق

مفهوم موافق: مفهومی که حکمش از سنخ حکم منطوق است (در سلب و ایجاب).

مثال: فلا تقل لهما أف (که ضرب و شتم به طریق اولی حرام است)

ImamSadiq.tv

مفهوم مخالف: مفهومی که حکمش مخالف با حکم منطوق است.

مثال: إن جائك زيد فأكرمه (مفهوم مخالف: اگر زيد نیامد اکرامش نکن)

الأمر الخامس: اقسام مفهوم مخالف

مواردی که در مفهوم مخالف محل نزاع است عبارتند از:

۱- مفهوم شرط ۲- مفهوم وصف ۳- مفهوم غایت ۴- مفهوم حصر ۵- مفهوم عدد ۶- مفهوم لقب

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv